ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/22/2542

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	08.12.2022 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	25.10.2022 (registreeritud inspektsioonis 26.10.2022)
Teabevaldaja	Eesti Ehitusinseneride Liit MTÜ aadress: A.H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn e-posti aadress: info@ehitusinsener.ee
Teabevaldaja vastutava isik	juhatuse liige
Vaide esitaja (teabenõudja)	OÜ Advokaadibüroo Tehver & Partnerid Vandeadvokaat Jaanus Tehver e-posti aadress: jaanus@tehver.ee

RESOLUTSIOON:
avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 3 ja 7, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75[1] lõike 4.
alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie osaliselt;
2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Vaadata uuesti läbi vaide esitaja poolt teabenõudes soovitud kutse taotleja taotluse/sooviavalduse osa, kus on kajastatud tähtsamad tööd/projektid/ekspertiisid ning väljastada eeltoodud osa dokumendist ulatuses, mis ei sisalda kolmandate isikute andmeid. Inspektsiooni hinnangul ei riiva sellise teabe avalikustamine kutset taotlenud isiku eraelu puutumatust, kuna ei ole seotud eraeluga, vaid tööalase tegevusega. Lisaks on vastavad andmed ka ehitisregistris. Juhul kui Ehitusinseneride Liit siiski leiab, et nende andmete avalikustamine riivab oluliselt isiku eraelu puutumatust, siis põhjendada milles oluline riive seisneb.

3) jätta vaide rahuldamata teabenõudes soovitud ülejäänud dokumentide täies ulatuses väljastamise osas, kuna Ehitusinseneride Liit on täitnud ettekirjutuse nõuetekohaselt ja väljastanud dokumendid osas, mis ei sisalda piiranguga teavet
4) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 22. detsember 2022

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul

võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse üksnes vaideotsuse (ülaltoodud punkt 3) rahuldamata jäänud osas. Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punkt 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:
- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

SUNNIRAHA HOIATUS:
Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse adressaadile avaliku teabe seaduse § 51 lõike 3 alusel:

Sunniraha 2000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 20.07.2022 esitas Jaanus Tehver Andmekaitse Inspektsioonile vaide Ehitusinseneride Liidu poolt vaide tema 01.06.2022 teabenõude täitmisest keeldumise peale.
2. 12.09.2022 tegi Andmekaitse Inspektsioon vaideotsuse ettekirjutuse-hoiatuse, milles kohustas teabevaldajat vaide esitaja teabenõude uuesti läbi vaatama ja väljastama teabe ulatuses, mille piirangud ei kohaldu. Inspektsioon määras ettekirjutuse täitmise tähtajaks 26.09.2022.
3. 26.09.2022.a. ettekirjutuse täimisena väljastas Ehitusinseneride Liit soovitud dokumendid ulatuses, millele ei olnud kehtestatud piirangut AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel
4. 25.10.2022 esitas Jaanus Tehver vaide ettekirjutuse mittenõuetekohase täitmise peale, leides, et tema poolt soovitud dokumendid ei saa sisaldada teavet, millele oleks põhjendatud kehtestada juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

01.06.2022.a. esitasin Eesti Ehitusinseneride Liidule (EEL) teabenõude (lisa 1).

EEL vastas teabenõudele 27.06.2022.a. kirjaga (lisa 2). Vastusest nähtus, et EEL keeldus küsitud teabe sisulist tähendust omava osa väljastamisest viitega AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel kehtestatud juurdepääsupiirangule.

Teabenõude täitmisest keeldumise peale esitasin vaide Andmekaitse Inspektsioonile (AKI).

AKI tegi 12.09.2022.a. vaideotsuse ja ettekirjutus-hoiatuse EEL-ile (avaliku teabe asi nr 2.1-3/22/1766). AKI otsuse (lisa 3) sisu oli järgmine: 1) rahuldan vaide 2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse: a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja 01.06.2022 teabenõue b) väljastada vaide esitajale soovitud teave ulatuses, mis ei sisalda piiranguga teavet. Teabe väljastamata jätmisel tuleb keeldumist põhjendada (AvTS § 23 lg 3). 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 26.09.2022

26.09.2022.a. saatis EEL vaide esitajale kirja koos lisatud materjaliga (lisa 4).

Leian, et EEL-i 26.09.2022.a. toiming kvalifitseerub teabenõude täitmisest keeldumiseks või vähemalt teabenõude mittenõuetekohaseks täitmiseks.

Käesolevaga esitan EEL-i toimingu peale vaide AvTS § 46 lg 1 kohaselt.

Igaüks, kes vaatleb EEL-i 26.09.2022.a. kirjale lisatud dokumentide ärakirju, võib veenduda selles, et EEL on jätnud väljastamata (katnud kinni või eemaldanud) praktiliselt kogu teabe asjassepuutuvatest dokumentidest. Sellisel viisil teabenõudele vastamine – ma julgen seda nimetada mõnitamiseks -- näitab minu hinnangul ilmselgelt EEL-i poolset lugupidamatut suhtumist nii vaide esitajasse kui fakti, et temalt kõnealust teavet küsitakse.

Leian, et teabenõude täitmisest keeldumine on õigusvastane. Küsitud teabele juurepääsupiirangu kehtestamine on samuti õigusvastane. Põhjendan oma seisukohta järgmiselt. Küsitud teabe väljastamata jätmist on EEL põhjendanud AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel kehtestatud juurdepääsupiiranguga. Viidatud normi kohaselt saab juurdepääsu andmetele piirata, kui teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust.

Väidan, et need andmed, millele EEL oma 26.09.2022.a. kirja kohaselt juurdepääsupiirangu kehtestas – s.o. andmed selle kohta kus ja kui kaua kutse taotleja koolis käis, milliseid täiendkoolitusi läbis, millised on kutse taotleja iseloomuomadused, tervislik seisund, hinnangud tema teadmiste ja võimete tasemele – ei saa põhimõtteliselt olla sellised, millele juurdepääsu võimaldamine andmesubjekti eraelu puutumatust oluliselt kahjustaks (ainsa erandina võin siin möönda tervisliku seisundi andmete kuulumist asjassepuutuvasse kategooriasse ja kui dokumentidest oleks eemaldatud vaid sellised andmed, siis ma teabevaldaja tegevust ei vaidlustaks). Teabevaldaja pole vaevunud esitama ühtegi põhjendust selle kohta, kuidas võiks antud juhul dokumentidest eemaldatud andmete väljastamine oluliselt kahjustada andmesubjekti eraelu puutumatust. Seejuures on tähelepanuväärne, et dokumentidele on juurdepääsupiirang kehtestatud alles 09.08.2022.a. ehk pärast seda, kui EEL esmakordselt minu teabenõude täitmisest keeldus (EEL kehtestas juurdepääsupiirangu AKI vaidemenetluse ajal – järelikult sisaldas EEL-i 27.06.2022.a. kiri valeinfot juurdepääsupiirangu kehtestamise kohta). Niisiis nähtub juurdepääsupiirangu kehtestamisest EEL-i soov mitte niivõrd kaitsta andmesubjekti eraelu puutumatust (millisel juhul tulnuks juurdepääsupiirang kehtestada andmete saamisel) vaid lihtsalt mitte väljastada kõnealust teavet minule. Selline käitumine kvalifitseerub klassikaliseks omavoliks avaliku ülesande täitmisel.

EEL-i tegevus andmete varjamisel andmesubjekti eraelu puutumatuse kaitse sildi all on eriti küüniline arvestades tõsiasja, et konkreetne andmesubjekt – Eraisik – on pidanud võimalikuks avaldada oma hariduskäigu andmed avalikkusele oma teenuste pakkumisele suunatud

veebilehel

Ma soovin toonitada, et kui isik on oma hariduskäiku ning teadmisi ja kogemusi iseloomustavad andmed esitanud kutseorganisatsioonile kutse saamise eesmärgil ning isik oma avalikus tegevuses tugineb nendesamade andmete alusel talle omistatud kutsele, siis ei ole võimalik põhjendatult väita, et kutse saamise aluseks olnud andmete avalikustamine vastusena teabenõudele kahjustaks oluliselt isiku eraelu puutumatust.
Eraldi pean vajalikuks rõhutada, et pelk eraelu puutumatuse riive (mida võib kõnealuste andmete avaldamise puhul möönda) ei õigusta andmetele juurdepääsupiirangu kehtestamist ega andmete väljastamisest keeldumist. Andmete väljastamata jätmine saaks olla õiguspärane vaid juhul, kui väljastamine tooks kaasa andmesubjekti eraelu puutumatuse olulise kahjustamise. Leian, et antud kaasuses küsitud andmete väljastamine sellist tagajärge kaasa tuua põhimõtteliselt ei saa.

Teabenõude täitmisest keeldumine rikub minu õigust saada EEL-ilt avalikku teavet. Ma palun AKI-l käesolev vaie rahuldada ja teha EEL-ile kohustuslik ettekirjutus väljastada minule EEL-i 26.09.2022.a. kirjale lisatud dokumendid täies mahus (seal sisalduvat teavet eemaldamata ega varjamata).

Ühtlasi palun AKI-l kohaldada EEL-i suhtes 12.09.2022.a. ettekirjutus-hoiatuses ettenähtud meetmeid ettekirjutuse täitmata jätmise tõttu.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Viidates Teie 11.11.2022 järelepärimisele vastame Teie küsimustele nende esitamise järjekorras:

1.Sooviavaldused
Selgitame isikuandmete kategooriate kaupa, miks Eraisiku kohta käivad asjaomased andmed on AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel piiranguga teave:
Teabevaldaja selgituste kohaselt on Eraisiku 2018. aasta ja 2019. on aasta sooviavaldustel tema töökohad erinevad. Lisaks, kutsetaotlejad võivad olla samaaegselt mitmetes töölepingulistes suhetes. See, millise valiku teeb kutsetaotleja töökoha andmete märkimisel sooviavaldusele kutse saamiseks, on käsitatav eraelulise teabena, kuna näitab viimase veendumust, millise töökoha informatsiooni lisamine on kutsetaotleja hinnangul kõige relevantsem asjaomase sooviavalduse esitamisel.

1.2. Tähtsamad tööd, projektid, ekspertiisid

– kuivõrd tähtsamad tööd, projektid, ekspertiisid näitavad otseselt kutse taotleja töökogemust, siis saab ka antud nimekirjast järeldada isiku teadmiste ja võimete taset, mille avalikustamine isikustatud kujul riivab kutse taotleja eraelu puutumatust. Juhime tähelepanu, et eraelu hõlmab EIK käsituses ka professionaalse ja ärilise iseloomuga tegevusi (EIKo 13710/88, Niemietz vs. Saksamaa, 16.12.1992),

Lisaks, isikuandmete kaitse üldmääruse EU 2016/679 kohaselt on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta. Antud juhul käib asjaomane teave isiku kogemuste, seega ka teadmiste kohta. Tegemist on isikuandmetega, millele juurdepääsu võimaldamine võib kahjustada oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust, nt lubades teha järeldusi kutse taotleja (andmesubjekti) konkreetsete valdkondade teadmiste või nende puudumise osas.

Nagu ka varasemas vastuses Andmekaitse Inspektsioonile märgitud, kutse taotleja kompetentsuse hindamiseks on moodustatud kutsekomisjoni poolt hindamiskomisjon (KutS §

19 lg 1), kes kutse taotleja esitatud andmete põhjal kutse taotleja kompetentsust hindab. Antud andmete avalikustamine piiramatule isikute ringile ei ole õiguspärane, kuna selleks puudub nii eesmärk kui ka õiguslik alus.

2. Isiku poolt avalikustatud teave

Selleks, et EEL saaks soovitud dokumentidel juba avalikuks saanud andmetelt piirangud eemaldada ja need teabenõudjale väljastada, peab EEL kontrollima Andmekaitse Inspektsiooni poolt viidatud veebilehtedel olevat info sisu ning seejärel võrdlema neid kutse taotleja sooviavaldusel tooduga (vältimaks olukorda, kus väljastatakse teavet, mis ei ole varasemalt avalikuks saanud). Sellega seonduvalt palume Andmekaitse Inspektsioonil selgitada ja täpsustada, millisel õiguslikul alusel EEL sellisel juhul isikuandmeid töötleb? Lisaks, kuivõrd EEL võib kokku puutuda kutse taotleja andmetega, mida EEL-il varasemalt kutse taotleja kohta ei olnud, siis EEL on arvamusel, et kutse taotlejat tuleb vastavast isikuandmete töötlemisest teavitada (isikuandmete kaitse üldmääruse artiklid 12 ja 14). Palume Andmekaitse Inspektsioonil antut kinnitada. EEL on valmis antud andmetelt piirangud eemaldama, kui saab eeltoodud küsimustele vastused, mis lubavad taolisel viisil kutse taotleja isikuandmete töötlemist EEL-i poolt.

3. Hindamiskomisjoni protokollid

Hindamiskomisjoni protokollides on täielikult kinni kaetud taotletav kutsetase, kuna nagu ka varasemalt märgitud, see sisaldab ka loetelu aladest, mille osas otsustati taotlejale kutset mitte anda. Teave, millised kutsetasemed isikule anti, on avaldatud (p. 10), kuna tegemist on avalike andmetega, mis on kättesaadavad kutsetegevuse registris: www.kutseregister.ee. Selgituseks, 2018. aasta hindamiskomisjoni protokolli all selgituste osa on kinni kaetud, kuna sisaldab üksnes negatiivse otsuse põhistust. 2019. aasta hindamiskomisjoni protokolli all selgituste osa sisaldab valdavalt viiteid varasemale negatiivsele otsusele ning paksus kirjas teksti, mis järgneb eelnevale negatiivse otsuse kirjeldusele ning mis oma sõnastuses lubab arvata, et varasemalt on tehtud kutse taotleja osas negatiivne otsus. Samuti, kui katta kinni selgituse osa, mis eelneb paksus kirjas tekstile, lubab see veelgi enam teha järelduse, et kutse taotleja osas on mingis osas tehtud negatiivne otsus, mis võib siis kaasa tuua kutse taotleja osas negatiivseid hinnanguid.

Andmekaitse Inspektsioon on eraldi selgitanud, et kinni saab katta siiski üksnes selle osa teabest (sõnad, laused), mille avalikustamine riivaks isiku eraelu puutumatust, mitte kogu selgituste osa. Vastasel juhul ole arusaadav, mis alusel tegi komisjon positiivse otsuse.

Selgitame, et hindamiskomisjoni protokolli punkt 10 sisaldab hindamiskomisjoni ettepanekut, millises osas tuleb kutse taotlejale kutse anda – seega ilmneb antud punktist selgelt, millises osas on hindamiskomisjon teinud positiivse otsuse. Selgituste see osa, mis ei sisalda otsesõnu negatiivse otsuse kirjeldust, annab aga võimaluse järeldada, et sellele eelnevalt on isiku mingite teadmiste osas antud negatiivne hinnang. Samal ajal ei sisalda hindamiskomisjoni 2019. aasta protokolli selgituse positiivne osa hindamiskomisjoni täiendavat selgitust, miks vastav otsus tehtud on. Seega, kui kaaluda riske, mis kaasnevad 2019. aasta hindamiskomisjoni paksus kirjas oleva selgitava osa avaldamisega ning võttes samal ajal arvesse, et hindamiskomisjoni ettepanek, millises osas kutse anda (p. 10), on avaldatud teabenõudjale, leiab EEL, et kutse taotleja huvidest lähtuvalt tuleb vastav tekst kinni katta, st tegemist on piiranguga teabega.

Viitame siinkohal Andmekaitse Inspektsiooni avaliku teabe seaduse üldjuhendile, kus on selgitatud, et kui on võimalik, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale küsitud dokumendist/teabest, mida piirang ei puuduta (AvTS-i § 38 lg 2) (vt juhend § 38, lk. 18). Ehk siis EEL-le on jäetud õigus otsustada, kas mingi konkreetse info avaldamine teabenõudjale on võimalik või mitte.

KuTS § 12 lg 1 p 8 kohaselt tagab kutse andja kutse andmise käigus saadud avaldamisele mittekuuluva teabe kaitstuse. Antud sättest johtuvalt ning kaaludes teabenõudja ja kutse taotleja huvisid, on EEL asunud seisukohale, et kutse taotleja huvid privaatsusele kaaluvad antud juhul üles teabenõudja huvi. Viimane on asjassepuutuvast infost huvitatud, nagu vandeadvokaat Jaanus Tehver ka ise oma esimeses vaides välja tõi, eesmärgil, et veenduda kutse andmise põhjendatuses ja kutsega isiku (andmesubjekti) kvalifikatsiooni tegelikus vastavuses tasemele, millele kutsega isik väidab end vastavat.

KutS § 18 lg 2 p 6 kohaselt otsustab kutsekomisjon kutset taotlevale isikule kutse andmise või andmata jätmise. Kutse taotleja kompetentsuse hindamiseks on kutsekomisjoni poolt moodustatud hindamiskomisjon (KutS § 19 lg 1). Seega, taotleja kompetentsust hindab siiski hindamiskomisjon, mitte iga teabenõudja, kes soovib kutsega isiku kohta käivate dokumentidega tutvuda.

Avalikkus saab tutvuda kutseregistris kutsega isiku kohta käiva kutsetunnistuse andmetega, mis tõendab isiku kompetentsuse vastavust kutsestandardis kehtestatud nõuetele. Kutsetunnistuse õigsuse eest vastutab kutsetunnistuse väljastanud kutse andja (KutS § 21 lg 1). Ühtlasi tuleb arvesse võtta, et vastavalt KutS § 21 lg-le 2 on kutsega isikul õigus kasutada kutsetunnistuse kehtivuse ajal kutsetunnistusel märgitud kutsenimetust või selle lühendit ning esitleda end kompetentsena vastavalt temale antud kutsetasemele. Seega, nii kaua kui kutsetunnistus kehtib, on kutsega isikul õigus ka sellele tugineda.

EEL märgib, et kutsetunnistust on võimalik kehtetuks tunnistada KutS-s märgitud korras. Kutsetunnistuse edukal kehtetuks tunnistamisel puudub kutsega isikul õigus varasemalt kehtinud kutsetunnistusel märgitud kutsenimetust või selle lühendit kasutada ning esitleda end kompetentsena vastavalt antud kutsetasemele.

Lisaks, kui teabenõudja kahtleb kutse andja tegevuse õiguspärasuses, on võimalik algatada kutse andja tegevuse üle järelevalvemenetlus seaduses sätestatud korras

*4. Retsensioonid inseneriku*tse taotleja kutsesobivusest

Sooviavaldused kutse saamiseks, hindamiskomisjoni protokollide ja retsensioonide sisulised osad käsitlevad teavet kutse taotleja teadmiste ja võimete taseme kohta, mille avalikustamine piiramatule isikute ringile ei ole lubatud tulenevalt AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel, kuna see riivab tugevalt isiku eraelu puutumatust, lubades avalikuks saades anda isiku kohta teatavaid hinnanguid, sh negatiivseid, mis võivad otseselt mõjutada kutse taotleja positsiooni oma teenuse osutamisel. Ka puudub seesuguste andmete avaldamiseks nii õiguslik alus kui ka eesmärk. Kutsega isiku kompetentsust vastavalt antud kutsetasemele tõendab väljastatud kutsetunnistus, millega on võimalik kõikidel huvilistel tutvuda kutseregistris. Juhul, kui teabenõudjal on kahtlusi kutse taotleja pädevuse osas, siis selleks on KuTS-s nähtud ette eraldi võimalus kutsetunnistuse kehtetuks tunnistamiseks. Lähtuvalt eeltoodust on EEL arvamusel, et teabenõude osaliselt täitmisest keeldumine ning küsitud teabele juurepääsupiirangu kehtestamine ei ole olnud õigusvastane.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Kutse taotlemise ja andmise käigus saadud ja loodud teave
Omandatud haridus ja täiendõpe

Vaide esitaja on asunud seisukohale*, et need andmed, millele EEL oma 26.09.2022.a. kirja kohaselt juurdepääsupiirangu kehtestas – s.o. andmed selle kohta kus ja kui kaua kutse taotleja koolis käis, milliseid täiendkoolitusi läbis, millised on kutse taotleja iseloomuomadused,*

tervislik seisund, hinnangud tema teadmiste ja võimete tasemele – ei saa põhimõtteliselt olla sellised, millele juurdepääsu võimaldamine andmesubjekti eraelu puutumatust oluliselt kahjustaks).

EEL-i tegevus andmete varjamisel andmesubjekti eraelu puutumatuse kaitse sildi all on eriti küüniline arvestades tõsiasja, et konkreetne andmesubjekt – Eraisik – on pidanud võimalikuks avaldada oma hariduskäigu andmed avalikkusele oma teenuste pakkumisele suunatud veebilehel

Kui isik on oma hariduskäiku ning teadmisi ja kogemusi iseloomustavad andmed esitanud kutseorganisatsioonile kutse saamise eesmärgil ning isik oma avalikus tegevuses tugineb nendesamade andmete alusel talle omistatud kutsele, siis ei ole võimalik põhjendatult väita, et kutse saamise aluseks olnud andmete avalikustamine vastusena teabenõudele kahjustaks oluliselt isiku eraelu puutumatust.

Andmekaitse Inspektsioon eeltooduga ei nõustu. Kutseorganisatsioonile kutse saamiseks esitatud andmed ei ole reeglina eriliiki isikuandmed, mis ei tähenda aga seda, et neile ei saaks juurdepääsupiirangut kehtestada. Juba eelmises vaideotsuses märkis inspektsioon, et *nõustuda ei saa aga vaide esitaja väitega, et need ei saa põhimõtteliselt sisaldada isikuandmeid, millele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust. Isikuandmeteks ei ole ainult isiku nimi (mis on teabenõudjale teada ning mille varjamiseks pole põhjust), küll aga on tema eraeluliseks, kaitsmist vajavaks, teabeks näiteks see, kus ja kui kaua ta koolis käis, milliseid täiendkoolitusi läbis, millised on tema iseloomuomadused, tervislik seisund, hinnangud tema teadmiste ja võimete tasemele jne. Seega saab ka avaliku ülesande täitmise käigus kogutud teave vajada juurdepääsupiiranguid ega tohi olla kõigile kättesaadav.* Eeltoodu osas ei ole inspektsioon oma seisukohta muutnud.

PS § 26 näeb ette isiku eraelu kaitse. Selle hulka tuleb arvata ka isikuandmete kaitse, sh selliste andmete kaitse, mis puudutab isiku haridust ja oskusi. PS § 44 lg-s 2 sätestab, et isikutel on õigus saada riigiasutustelt teavet nende tegevuse kohta, mis hõlmab ka avalike ülesannete täitmisel loodud ja saadud dokumente. Seda õigust võib piirata ka teiste inimeste õiguste kaitseks, sh ka eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitseks. Sellisele seisukohale on asunud ka Tallinna Ringkonnakohus asjas 3-17-458. Lisaks on kohus märkinud, et ka juhul, kui teavet ei tunnistata asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, ei ole isikuandmete avalikustamine lubatud tingimusteta.

Kuna siin põrkuvad kaks põhiõigust- õigus eraelu kaitsele ja õigus saada avalikku teavet, siis tuleb siin asutusel kaaluda kahe põhiõiguse vahel, kas konkreetsel juhul on suurem isiku õigus privaatsusele või vaide esitaja õigus saada avalikku teavet. Piiripealsetel juhtudel tuleb siiski eelistada tõlgendust, mis kaitseb tugevamini eraelu puutumatust, mitte ei sea esiplaanile kolmandate isikute huve.

Antud juhul ei ole vaidlust selles, et iga isikuandmete töötlemine riivab mingil määral isiku eraelu puutumatust, vaid küsimus on selles, kas tegemist on olulise riivega, mis võimaldab kehtestada dokumendis sisalduvatele andmetele juurdepääsupiirangu. Vaide esemeks olev sooviavaldus ei sisalda ainult haridustaset, vaid sisaldab teavet ka selle kohta, millal millises õppeasutuses ja millisel õppekaval ning mis ajal isik õppis, millised kutseoskused omandas ning millises ainepunktide mahus. Kuna sooviavalduses avalikustatud teave hõlmab teavet isiku õpingutes ja täienduskoolitustes osalemise koha ca 20. aasta jooksul, sh ka seda, millised täienduskoolitused on läbitud välismaal ja mis mahus, siis sellise teabe avalikustamine kolmandatele isikutele riivab juba oluliselt isiku eraelu puutumatust. Kui siia lisada veel avalduses kajastatud 17 aasta töö- ja praktika kohad, siis võimaldab see juba isikut ka profileerida. Sellises ulatuses teabe avalikustamine riivab inspektsiooni hinnangul oluliselt isiku eraelu puutumatust. Seega ei kuulu avalikustamisele ka sooviavalduses kajastatud viimase

17 aasta töö- ja praktika kohad.

Arvestada tuleb ka sellega, et isik taotledes kutset, peab edastama selleks dokumendid kutse andjale kutse taotlemiseks, mis ei tähenda seda, et asutus võiks need andmed avalikustada piiramatule isikute ringile. Siin on kahtlemata isiku õigus privaatsusele kaalukam kui kolmandate isikute õigus teabe saamisele.

Mis aga puudutab vaide esitaja märkust, et *EEL-i tegevus andmete varjamisel andmesubjekti eraelu puutumatuse kaitse sildi all on eriti küüniline arvestades tõsiasja, et konkreetne andmesubjekt – Eraisik – on pidanud võimalikuks avaldada oma hariduskäigu andmed avalikkusele oma teenuste pakkumisele suunatud veebilehel ning tugineb oma avalikus tegevuses nendesamade andmete alusel talle omistatud kutsele.* Siinkohal pean vajalikuks selgitada, et isikul endal on alati õigus oma andmeid ükskõik kus ja ükskõik kellele avalikustada. Seda õigust ei ole aga asutustel, kes peavad lähtuma seadusest. Samuti ei ole asutusel kohustust dokumentide saamisel kontrollida, kas isik on eelneval kusagil enda kohta andmeid avalikustanud. Asutus saab lähtuda vaid talle esitatud dokumentidest ning seal sisalduvatest andmetest. Siinkohal jääb ka inspektsioonile arusaamatuks vaide esitaja teabe saamise vajadus, kui vaide esitajale on juba soovitud teave teatavaks saanud. Teabenõude esitamise eesmärk on eelkõige siiski sellise teabe küsimine, mis vaide esitajale ei ole teada.

Vaide esitaja on vaides ka märkinud, et on *tähelepanuväärne, et dokumentidele on juurdepääsupiirang kehtestatud alles 09.08.2022 ehk pärast seda , kui EEL esmakordselt minu teabenõude täitmisest keeldus (EEL kehtestas juurdepääsupiirangu AKI vaidemenetluse ajal-järelikult sisaldas EEL-i 27.06.2022 kiri juurdepääsu piirangu kehtestamise kohta.*

See, kui dokumendile on jäänud õigeaegselt füüsiline piirangu märge tegemata, ei tähenda seda, et sellisele dokumendile ei saa enam piirangu märget teha.[1] Nõustun vaide esitajaga selles, et kui EEL leidis juba esmase teabenõude täitmisest keeldumise ajal, et dokument sisaldab piiranguga teavet ning dokumendil puudus piirangu märge, oleks tulnud teha see koheselt. Eeltoodu ei muuda aga siiski piirangut kehtetuks. Samuti nõustun vaide esitajaga selles, et kui keeldutakse teabenõude täitmisest põhjusel, et see riivab isiku eraelu puutumatust, siis tuleb teabenõudjale ka arusaadavalt põhjendada, milles see oluline riive seisneb (AvTS § 23 lg 3). Siin ei piisa ainult viitamisest piirangu alusele.

Tähtsamad tööd/projektid/ekspertiisid

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on EEL põhjendanud sooviavalduse sellele osale, mis puudutab tehtud töid piirangu kehtestamist järgnevalt. *Kuivõrd tähtsamad tööd, projektid, ekspertiisid näitavad otseselt kutse taotleja töökogemust, siis saab ka antud nimekirjast järeldada isiku teadmiste ja võimete taset, mille avalikustamine isikustatud kujul riivab kutse taotleja eraelu puutumatust. Juhime tähelepanu, et eraelu hõlmab EIK käsituses ka professionaalse ja ärilise iseloomuga tegevusi (EIKo 13710/88, Niemietz vs. Saksamaa, 16.12.1992*).

Andmekaitse Inspektsioon eeltooduga ei nõustu. Kõigepealt pean vajalikuks märkida, et viidatud kohtuotsus ei ole antud juhul asjakohane, kuna puudutas advokaadi kontori läbi otsimist. Kuna ehitiste projekteerimise, omaniku järelevalve ja ehitusekspertiiside tegijad peavad ennast ehitusseadustiku § 25 kohaselt registreerima majandustegevuse registris, kus on avalikud ka pädevate isikute andmed, siis ei ole see piiranguga teave. Ehitisregistri põhimääruse § 5 lg 1 p 9 kohaselt kantakse ehitisregistrisse lisaks ehitise andmetele ka ehitise või ehitamisega seotud isikute andmed. Sama määruse § 10 kohaselt kantakse ehitisregistrisse ka ehitusprojekti koostaja ees- ja perekonnanimi (p 5), omaniku järelevalve teostaja ees- ja perekonnanimi (p 6), ehitusprojekti ekspertiisi tegija ja ehitise auditi tegija andmed (p 10 ja 11). Seega on

[1] Vt ka RKHKo 3-20-1265, p 24.

ehitusregistris ehitise andmetele lisaks ka eeltoodud ehitustegevusega seotud isikute andmed, mis ei ole piiranguga teave, mistõttu selliste andmete avalikustamine ei saa kuidagi riivata ka isiku eraelu puutumatust, kuna tegemist on tööalase teabega, mida saab teostada isik, kes on majandustegevuse registris registreeritud.

Retsensioonide avalikkus

Andmekaitse Inspektsioon nõustub EEL-iga, et retsensendi hinnang, mis sisaldab ka põhjendusi, miks retsensent leiab, et taotleja vastab/ei vasta taotletud kutsetasemele, annab kutsetaotleja oskustele ja teadmistele hinnangu. Seega sisaldavad retsensioonid nii positiivseid ja negatiivseid hinnanguid. Kuigi retsensentide näol on tegemist kindlasti väga pädevate isikutega, on siiski kõik sellised hinnangud mingil määral subjektiivsed. Ka komisjon ei tee otsust ainult ühe retsensendi arvamuse pinnalt. Kui sellised arvamused väljastada kolmandatele isikutele, siis võib igaüks teha neist oma järelduse, mis pruugi olla adekvaatne ning võib tuua taotlejale kaasa ka negatiivseid tagajärgi, mõjutades tema tööalast positsiooni. Ka ei saa siin vaide esitaja hakata retsensendi ega komisjoni asemel hindama, millise otsuse oleks pidanud komisjon tegema. Andmekaitse Inspektsioon leiab, et nii nagu ei ole ülikoolis õppejõudude tagasiside üliõpilasele avalik nii ei saa olla avalik ka kutsetaotlejale antud retsensioon tema teadmiste ja oskuste osas.

Vaide esitaja väide, nagu ei saaks tema poolt küsitud dokumentide avalikustamine kuidagi oluliselt riivata oluliselt isiku eraelu puutumatust, ei ole asjakohane. See, et kutse andmise käigus esitatud ja koostatud dokumendid sisaldavad ka piiranguga andmeid tuleneb juba KuTS § 12 lg 1 p 8, mille kohaselt tagab kutse andja kutse andmise käigus saadud avaldamisele mittekuuluva teabe kaitstuse. Inspektsioon nõustub siin täielikult EEL-iga selles, et *kutsega isiku kompetentsust vastavalt antud kutsetasemele tõendab väljastatud kutsetunnistus, millega on võimalik kõikidel huvilistel tutvuda kutseregistris. Juhul, kui teabenõudjal on kahtlusi kutse taotleja pädevuse osas, siis selleks on KuTS-s nähtud ette eraldi võimalus kutsetunnistuse kehtetuks tunnistamiseks.*

Ka Andmekaitse Inspektsioon selgitas juba eelmises vaideotsuses vaide esitajale, et kutse andmiseks hariduse, oskuste ja teadmiste vastavaust kutse andmise nõuetele kontrollib kutse andja, mitte iga soovija. Kutseseaduse § 23 kohaselt teostab järelevalvet kutse andja ning kutsenõukogude tegevuse üle Haridus- ja Teadusministeerium või halduslepingu alusel volitatud sihtasutus. Kui kutseasutuse ülesannete täitmiseks on sõlmitud haldusleping, teostab haldusjärelevalvet kutseasutuse üle Haridus- ja Teadusministeerium.

Eeltoodust tulenevalt leiab Andmekaitse Inspektsioon, et EEL on väljastanud vaide esitaja poolt soovitud dokumendid nõuetekohaselt ulatuses, mis ei sisalda piiranguga andmeid, v.a avalduses toodud tähtsamad tööd, projektid, ekspertiisid, mis inspektsiooni hinnangul ei saa olla piiranguga.

Seega tuleb EEL-il kutse taotleja sooviavaldusest uuesti läbi vaadata see osa, mis puudutab tehtud töid, ekspertiise ja projekte ning väljastada soovitud teave ulatuses, mis ei sisalda kolmandate isikute andmeid või jätkuva keeldumise korral põhjendada, kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks oluliselt isiku eraelu puutumatust, kui ehitisregistris on vastavad andmed avalikud. Muus osas jääb vaie rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/
Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel